

Sahibkarlıq: biznes kreditlərində mövcud vəziyyət

SƏH. 2 | LAYİHƏ

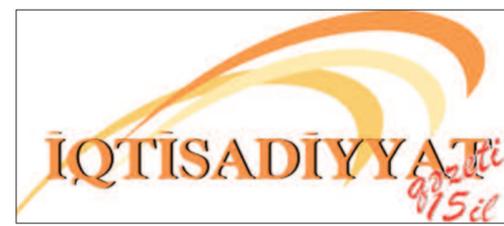
İqtisadi qüdrətimiz nəmiş!

www.iktisadiyyat.com

Qloballaşan iqtisadiyyatda innovativ inkişaf və vergitutma məsələləri

SƏH. 3 | VERGİ

İQTİSADİYYAT

Heftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

Biz ən yaxın vaxtda danışıqlar yolu ilə, sülh yolu ilə beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə uyğun ədalətli həlli tapacağıq

Avqustun 10-da Soçi şəhərindəki "Boçarov Ruçey" iqamətgahında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin və Ermənistan Respublikasının Prezidenti Serj Sarkisyanın birgə görüşü keçirilib.

Rusiya dövlətinin başçısı Vladimir Putin Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərini salamlayaraq demişdir:

- Təbii ki, müzakirə edəcəyimiz problemlərin həllinin, Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsinin beynəlxalq formatları mövcuddur. Şübhəsiz ki, biz bütün bu beynəlxalq formatlara hörmətlə yanaşırıq və həmkarlarımızla işləməkdə davam edəcəyik.

Lakin hər halda bizim xüsusi, daha yaxın münasibətlərimizin mövcud olmasını nəzərə alsaq, dərin tarixi keçmişimiz bizim harada olmağımız və keçmişdən bizə miras qalmış bütün bu problemlərin nizamlanmasında irəliləməyə çalışmalıyıq. Hər halda mənə elə gəlir ki, bu, faydalıdır. İstənilən halda faydalıdır. Bu gün

sizinlə görüşmək və bütün bu mövzular barədə söhbət etmək imkanına görə çox şadam.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev demişdir:

Bu məsələyə münasibətinizə görə sağ olun. Dünən müzakirə etdiyimiz kimi, bu məsələ öz həllini tələb edir. O, həddən artıq uzandı. Ümidvaram ki, bu prosesdə Sizin şəxsən iştirak etməyiniz danışıqlar prosesinə yeni təkan verəcəkdir.

Qeyd etdiyiniz kimi, danışıqların formatı artıq mövcuddur, münaqişənin tənzimlənməsi üçün hüquqi baza da vardır. BMT Təhlükəsizlik Şurası Ermənistanın işğalçı qüvvələrinin Azərbaycan ərazisindən dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən 4 qətnamə qəbul edib. Təəssüf ki, 20 ildən çox keçib, amma həmin qətnamələr hələ də kağız üzərində qalıb.

Minsk qrupu həmsədrlərin şəxsinde işləyir, tərəfləri yaxınlaşdırmağa cəhd göstərir, lakin bu, o qədər də yaxşı alınmır. Buna görə düşünürəm ki, Rusiya bizim yaxın dostumuz, tərəfdaşımız və qonşumuz kimi, tənzimləmə pro-

sesində əlbəttə, xüsusi rol oynayır. Ümid edirik ki, biz ən yaxın vaxtda danışıqlar yolu ilə, sülh yolu ilə beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə uyğun ədalətli həlli tapacağıq.

Rusiya Prezidenti Vladimir Putin demişdir:

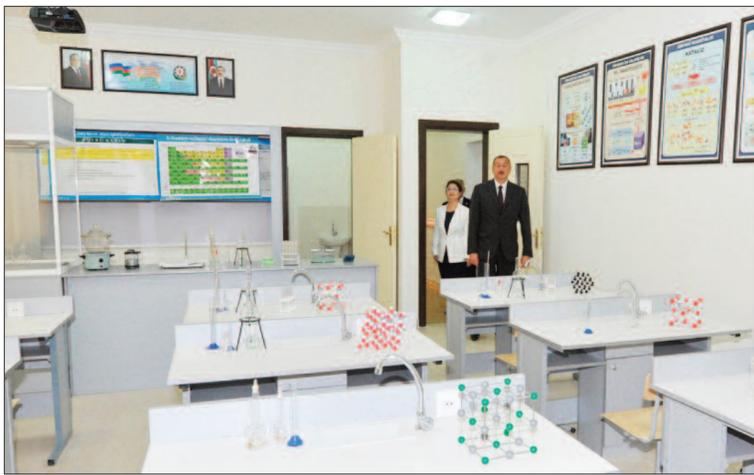
- Məmnuniyyətlə bildirirəm ki, Azərbaycan Prezidenti də problemin sülh yolu ilə həll edilməsinin zəruriliyinə diqqət yetirdi. Bu, həqiqətən ən başlıca məsələdir, çünki insanların həlak olmasından daha böyük faciə yoxdur.

Hər halda, bunu nəzərə almaq lazımdır ki, münaqişəli vəziyyət çoxdan yaranıb, bizə keçmişdən, deyə bilərik və demək lazımdır ki, Sovet İttifaqının mirası kimi qalıb. Biz bu məsələnin həllini tapmaq üçün səbir, müdriklik, bir-birimizə hörmət nümayiş etdirməliyik.

Şübhəsiz, xoş məram varsa, hər hansı mürəkkəb vəziyyət tənzimlənmə bilər.

Paytaxtın təhsil müəssisələrində əsaslı təmir və yenidənqurma işləri aparılır

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 13-də Bakı Slavyan Universiteti nəzdində Məktəb-Lisey Kompleksinin əsaslı

təmir və yenidənqurma işlərindən sonrakı vəziyyəti ilə tanış olmuşdur. Bakı və Bakıtrafi qəsəbələrin sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət

Proqramında nəzərdə tutulmuş tədbirlər planına uyğun olaraq ayrı-ayrı təhsil müəssisələrinin əsaslı şəkildə təmir və yenidənqurma işləri ardıcıl

olaraq həyata keçirilir. Hər il olduğu kimi, bu il də respublikanın hər yerində mövcud məktəblər təmir edilir, müasir təhsil müəssisələri, yeni tədris korpusları, idman meydançaları, iclas zalları inşa olunaraq ən müasir avadanlıqla təchiz edilir. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Hacıbala Abutalıbov görülən işlərlə bağlı dövlət başçısına məlumat vermişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 11-də Binəqədi rayonundakı 115 nömrəli tam orta məktəbdə əsaslı təmir və yenidənqurma işlərindən sonrakı vəziyyətlə tanış olmuşdur.

Fitch Ratings Expressbanka reyting verib

Fitch Ratings beynəlxalq reyting agentliyi Expressbank-da aparıldığı qiymətləndirmənin yekunu olaraq Banka "B" səviyyəli "stabil" proqnozu ilə reyting təqdim edib.

Bankdan verilən məlumata görə, bu reyting ölkə bankları sırasındakı ən yüksək nəticələrdən hesab edilir.

Fitch Ratings agentliyi reyting təqdim edərkən Bankın ümumi

fəaliyyətini qiymətləndirib: Bankın aktivləri, kredit portfeli, əmanətlər, bazaradakı mövqeyi, risklərin idarə olunması və digər meyarlar əsas götürülüb.

Agentliyin mütəxəssisləri bildirdilər ki, gələcək qiymətləndirmələr zamanı əldə olunacaq nailiyyətlər və göstəricilər nəzərə alınacaq ki, bu da reytingin artırılmasına zəmin yaradacaq.

Hazırda Expressbank-ın xid-

mət şəbəkəsi 17 filialdan ibarətdir. Onlardan 12-si paytaxt Bakı və Sumqayıt şəhərlərində, 5-i isə ölkənin Gəncə, Mingəçevir, Qusar, Xaçmaz və Şirvan şəhərlərində yerləşir. Bankın ölkə üzrə 80-dək bankomatu vardır.

Bioloji Təbabət Klinikası Almaniya - Azərbaycan

Üstünlükləri:

- Özünüberpa və müdafiə mexanizmlərinin pozulmuş funksiyalarının bərpası
- Xəstəliyin deyil xəstənin müalicəsi
- Yalnız təbii tərkibli potensiyalaşdırılmış dərman preparatlarından istifadə

MÜAYİNƏLƏR:

- Avtomatlaşdırılmış müasir laboratoriya vasitəsilə biokimyəvi, hematoloji, kliniki analizlər
- Çoxfunksiyalı, məsafədən idarə olunan rəqəmsal rentgen vasitəsilə onurğa, sümük- oynaq xəstəliklərinin müayinəsi
- Qaranlıq sahəli mikroskop vasitəsilə qanın funksional və keyfiyyət analizi
- 4D rejimli USM aparatı vasitəsilə ginekoloji, baş- beyin və qarın boşluğunun müayinəsi
- KT (kompüter tomografiya)
- İkienerjili-rentgenoloji densitometr vasitəsilə sümük-oynaq xəstəliklərinin müayinəsi (osteoporozun erkən aşkarlanması)
- Videoendoskopiya (bronxoskopiya, qastroskopiya, kolonoskopiya, kolposkopiya)
- AFGEN Genetik diaqnostika mərkəzi (Türkiyənin Ege Universitetinin professoru Afiq bərdəlinin rəhbərliyi ilə fəaliyyət göstərən müasir laboratoriyada bütün növ genetik xəstəliklərin dəqiq analizləri aparılır)
- BRD (biorezonans diaqnostika)- vasitəsilə virus və qurd xəstəliklərinin müayinəsi və müalicəsi
- EEQ -beyin hüceyrələrinin aktivliyi öyrənilir
- PZR laboratoriya aparatı vasitəsilə dəqiq və keyfiyyətli analizlər
- Elektromiografiya – periferik sinir sistemi xəstəliklərinin diaqnostikasi və oxşar xəstəliklərlə differensial diaqnostikasi aparılır.

MÜALİCƏLƏR:

- Plazmaferez
- Homeosiniatriya
- Ozonoterapiya
- Hidrokolonoterapiya
- Drenaj terapiya
- İynəbatırma (akupunktura)
- Tibbi kosmetologiya
- Şərq təbabəti ilə müasir təbabətin sintezi Biopunktura
- Osteopatiya
- Manual terapiya
- Autohemoterapiya
- Hirudoterapiya

Müasir apparatura ilə təchiz olunmuş müasir fizioterapiya şöbəsində ESWT, WINPLATE, Lazer, Maqnit aparatlarıyla elektroterapiya, Reabilitasiya, Massaj, Kinezioterapiya müalicələri aparılır.

"BiolojiTəbabət" klinikası
Ünvan: 3-cü mkr. Cavadxan küç., 24
("Memar Əcəmi" metro stansiyasının yaxınlığı)
Telefon: (012) / (070) **430 89 89**
(050) / (055)
e-mail: bioklinik@biolojitetababat.az

MB 967 milyon dollar həcmində valyuta sterilizasiyası həyata keçirib

2014-cü ilin I yarım illiyi ərzində Azərbaycanın tədiyyə balansında profisitinin mövcud olması şəraitində valyuta bazarında təklif tələbi üstələmişdir. Mərkəzi Bankın (MB) 2014-cü ilin yanvar-iyun ayları üzrə "Pul Siyasəti İc-

rilmişdir. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2013-cü il ərzində valyuta sterilizasiyası 1 milyard 209 milyon dollar təşkil etmişdi.

MANATIN MƏZƏNNƏSİ 0,03% MÖHKƏMLƏNİB

Nəticədə, dövr ərzində manatın ABŞ dollarına qarşı məzənnəsi, demək olar ki, dəyişməmiş və cəmi 0,03% möhkəmlənmişdir. Manatın nominal ikitərəfli məzənnəsinin dinamikası real ikitərəfli məzənnələrin dəyişməsinə təsir göstərmişdir. Belə ki, manatın ikitərəfli nominal və real məzənnələri Ukrayna, Gürcüstan, Qazaxıstan, Çin və İsveçrə milli valyutalarına nəzərən möhkəmlənmiş, Avro zona, ABŞ, Türkiyə, Rusiya, İran, Yaponiya, İsrail, Belarus, Cənubi Koreya valyutalarına nəzərən manat real olaraq ucuzlaşmışdır.

2014-cü ilin I yarım il ərzində qeyri-neft sektoru üzrə nominal effektiv məzənə (ümumi ticarət dövriyyəsi üzrə) 5,1% bahalaşmışdır. Aparılmış model qiymətləndirmələrə görə, NEM-in 1% möhkəmlənməsi istehlak qiymətlərini

0,28% bəndi azaldır.

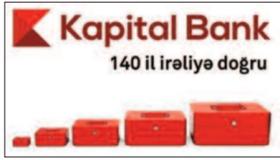
Qeyd edək ki, valyuta sterilizasiyası xarici valyutanın kəskin ucuzlaşmasının və ya milli valyutanın əhəmiyyətli möhkəmlənməsinin qarşısını almaq məqsədilə izafi xarici valyutanın alışdır. Adətən, ölkənin tədiyyə balansında profisitinin olduğu və valyuta bazarında təklifin tələbi üstələdiyi hallarda mərkəzi banklar tərəfindən valyuta alışları həyata keçirilir. Məlumat üçün bildiririk ki, son illərdə ölkənin tədiyyə balansının profisitini şəraitində Azərbaycanın valyuta bazarında təklif tələbi üstələyir. Bununla əlaqədar, Mərkəzi Bank valyuta bazarından 2010-cu ildə 1385 mln. \$, 2011-ci ildə 4153 mln. \$, 2012-ci ildə 1584 mln. \$, 2013-cü ildə 2457 mln. \$, 2014-cü ilin 6 ayında isə 967,4 mln. \$ məbləğində alışlar həyata keçirərək valyuta ehtiyatlarının artırılmasına yönəlmişdir. Təkcə 2014-cü ilin I yarımında Mərkəzi Bankın sərəncamında olan valyuta ehtiyatları 7% artaraq 15163 mln. \$ səviyyəsinə yüksəlmişdir ki, bu da valyuta ehtiyatlarının kifayətliyi üzrə beynəlxalq normaları əhəmiyyətli dərəcədə üstələyir.

"Kapital Bank" sərfəli kampaniyalarının bəhrəsini görür

Son vaxtlar sərfəli depozit və kredit məhsulları ilə diildəndən düşməyən "Kapital Bank" ASC 2014-cü ilin birinci yarısını 25,73 milyon manat xalis mənfəət ilə başa vurub.

"Kapital Bank"ın 6 aylıq xalis mənfəəti ötən ilin birinci yarısı ilə müqayisədə 10,53 milyon manat və ya təxminən 70% çoxdur.

Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2013-cü ildə "Kapital Bank"ın xalis mənfəəti 21,3 milyon manata yüksəlmişdi ki, bu da 2012-ci ilin nəticələri ilə müqayisədə iki dəfə çox idi.

Artıq Bank bu ilin 6 ayı ərzində ötən illəkindən 21% çox xalis mənfəət əldə edib.

Birinci yarımda "Kapital Bank"ın cəmi gəlirləri 82,37 milyon manat təşkil edib. Ötən ilin birinci yarısı ilə müqayisədə Bankın cəmi gəlirləri 21,6 milyon manat və ya 35,5%

artıb. Ötən ilin analoji dövrü ilə müqayisədə, "Kapital Bank"ın faiz gəlirləri 35% artımla 51,55 milyon manat, qeyri-faiz gəlirləri isə 36,4% artımla 30,82 milyon manat təşkil edib.

AKTİVLƏRİ 219 MİLYON MANATA YAXIN ARTIB

Bu ilin yanvar-iyun ayları ərzində "Kapital Bank"ın aktivləri 218,7 milyon manat artaraq 1 milyard 48 milyon 645 manatdan 1 milyard 267 milyon 297 min manata yüksəlmişdir. Qeyd edək ki, ötən ilin iyununda Bankın ak-

tivləri 2,25 milyard manat təşkil etmişdi. SSRİ Əmanət Bankının Azərbaycan vətəndaşları olan əmanətçilərinə bərdəliklə dövlətlərində verilməsindən sonra bankın aktivləri aşağı düşdü.

KREDİT PORTFELİ 1 MİLYARD DOLLARI ÖTÜB

Son bir ildə Bankın kredit portfelini 2,2% artaraq 777,5 milyon manatdan 794,9 milyon manata yüksəlmişdir (1 milyard 19 milyon dollar). Ötən ilin birinci yarısı ilə müqayisədə bu ilin 6 ayında

Bankın depozit portfelini (banklar və maliyyə müəssisələri istisna olmaqla) 109,3 milyon manat və ya 28,4% artaraq 494,3 milyon manata çatmışdır.

"Kapital Bank"ın nizamnamə kapitalı 150 milyon manat, cəmi kapitalı isə 244,07 milyon manat təşkil edib. Ötən ilin iyun ayı ilə müqayisədə (iyun 2013-cü il, 50 milyon manat) Bankın nizamnamə kapitalı 3 dəfə artıb.

Qeyd edək ki, "Paşa Holding" "Kapital Bank"ın nizamnamə kapitalında 99,84% paya malikdir.

Operativ nəzarət tədbirləri görülür

2014-cü ilin iyul ayı ərzində əhali ilə nağd pul hesablaşmalarının aparılması qaydalarına riayət olunması, nəzarət-kassa aparatlarından istifadə, vergi orqanlarında uçota durmadan fəaliyyət göstərən vergi ödəyicilərinin aşkarlanması və s. kimi operativ nəzarətin əhatə funksiyalarına daxil olan məsələlər üzrə vergi orqanları tərəfindən keçirilmiş tədbirlər zamanı 4727 vergi ödəyicisində qanunvericiliyin pozulması faktları aşkar edilmişdir. 695 vergi ödəyicisi tərəfindən qanunla nəzərdə tutulmayan valyutanın ödəniş vasitəsi kimi qəbul olunduğu, valyutanın ticarət, işə və xidmət müəssisələrində qanunsuz olaraq alınıb-satıldığı və ya dəyişdirildiyi, 215 vergi ödəyicisinin vergi orqanlarında uçota durmadan fəaliyyət göstərdiyi, 656 vergi ödəyicisinin xüsusi razılıq (lisensiya) tələb olunan fəaliyyət növləri ilə belə razılıq (lisensiya) alınmadan məşğul olduğu müəyyən edilmişdir.

Operativ nəzarət tədbirləri zamanı nöqsana yol verməmiş 31 vergi ödəyicisi tərəfindən 45 nəfər fiziki şəxsün əmək müqaviləsi bağlamadan işə cəlb edildiyi, 250 vergi ödəyicisi tərəfindən fərqlənmə nişanı olmadan avtomobil nəqliyyatı ilə sərnişin daşındığı, 32 vergi ödəyicisində aksiz markaları ilə müvafiq qaydada markalanmamış 322 ədəd mal olduğu aşkarlanmışdır. Aşkar çıxarılmış faktlarla bağlı tədbirlər görülmüşdür.

İkinci rübün nəticələri qənaətbəxşdir

Vergi ödəyicilərinin vergi qanunvericiliyə əməl etməsinin mühüm göstəricilərindən biri vergi bəyannamələrinin və hesabatlarının vaxtında təqdim edilməsidir.

2014-cü ilin 2-ci rübü üçün sadələşdirilmiş vergi bəyannamələrinin vaxtında təqdim edilməsi və hesablannmış vergilərin ödənilməsi məqsədilə Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsi (www.tax.gov.az), sosial şəbəkələr, 195 Çağrı Mərkəzi və digər vasitələrdən istifadə etməklə vergi ödəyicilərinin məlumatlandırılması işləri davam etdirilmiş, bu məqsədlə 11 1325 vergi ödəyicisinin telefon nömrələrinə mesajlar göndərilməmişdir.

Rüb üzrə təqdim edilmiş olan 163345 sadələşdirilmiş vergi bəyannaməsindən 159835-i və ya 97,3%-i vaxtında, bunlardan 143103-ü və ya 89,5%-i elektron qaydada təqdim edilmişdir.

Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu tərəfindən maliyyələşdirilən "Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi" layihəsi çərçivəsində çap olunub.

Sahibkarlıq: biznes kreditlərində mövcud vəziyyət

Son illər Azərbaycanda banklar ümumən inkişaf etsə də, biznes kreditlərinin verilməsi üzrə hələ geridədir. Banklar daha çox gəlir əldə etmək imkanı yaradan istehlak kreditlərinə üstünlük verirlər. Bu vəziyyət Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin də tənqidinə səbəb olmuşdu. Ölkə başçısı kommersiya banklarının daha çox pul qazanmaq üçün vəsaitləri iqtisadiyyatın real sektoruna deyil, istehlak kreditlərinə ayırdıklarını bildirmişdi.

"Biz ölkəmizdə sənayenin, iqtisadiyyatın və kənd təsərrüfatının inkişafını sürətləndirmək üçün dünyada gedən təcrübəni də bilirik. Mövcud olan təcrübəni öyrənirik və görürük ki, orada banklar bu sahədə çox müsbət rol oynayır. Banklar iqtisadiyyatın real sektoruna vəsait ayırır. Bizdə də belə deyildir. Bu sahədə çox ciddi fikir verilməlidir", - Azərbaycan Prezidenti demişdir.

İlham Əliyevin çətinindən sonra bankların real sektora verdiyi kreditlərin artırılmasına dair geniş müzakirələr yenidən başladı.

Əslində, Azərbaycanda kredit faizlərinin yüksək olması, istehlak kreditlərinin sürətlə artması barədə çoxdan müzakirələr aparılırdı. Hətta Mərkəzi Bank bu məqsədlə araşdırma aparmışdı. Mərkəzi Bankın araşdırması göstərirdi ki, istehlak kreditlərinin faiz dərəcələrinin yüksək olması vəsaitlərin nisbətən bəhə cəlb edilməsi, risk, nağdsız ödənişlərin aşağı inkişafı, bankların ilk mərhələdə cəldiyi iri xərclər ilə bağlıdır.

Azərbaycanda bankların resurslarının təxminən 20 faizi Mərkəzi Bankın kommersiya banklarına verdiyi borc, 35%-i cəlb edilən əmanətlər, 35 faizi maliyyə institutlarından alınan kreditlər, qalanı isə bankların öz vəsaitləri hesabına formalaşır.

Göründüyü kimi, bankların müştərilərinə verdiyi kreditlərin üçdə biri əhalinin əmanətlərindən asılıdır. Bahalı əmanətin cəlb edilməsi bahalı kreditin verilməsi deməkdir. Bir sıra banklar kredit faizlərinin yüksək olması barədə səsləndirilən iradlara cavab olaraq bil-

dirirdilər ki, kredit faizlərinin aşağı olmasına əmanət faizlərinin aşağı salınması daha çox imkan yaradır. Əmanətlərin Sığortalanması Fondu bankların bu istəyini yerinə yetirdi. Fond tərəfindən üzv banklarda yerləşdirilən qorunan əmanətlər üzrə faiz dərəcəsinin yuxarı həddi mərhələli şəkildə 12 faizdən 9 faizə endirildi. Hazırda banklarda illik 9 faizdən yuxarı faiz dərəcəsi ilə və 30 min manatdan yuxarı məbləğdə yerləşdirilən əmanətlər qorunmayan əmanətlər hesab edilir.

Əmanətlər üzrə faiz dərəcəsinin yuxarı həddinin aşağı salınmasından sonra qorunmayan əmanətlər artmağa başladı, bir sıra əmanətçilər 9% ilə qane olmadıqlarından pullarını bankların qorunmayan əmanət məhsulları üzrə nisbətən yüksək faizlər ilə yatırmağa başladılar. Yəni, "ucuz əmanət cəlb edib, ucuz kredit verəmək" istəyi baş tutmadı. Son bir ildə fiziki şəxslərin cəmi əmanətlərində qorunmayan əmanətlərin xüsusi çəkisi 21,8 faiz bəndi artaraq 33%-dən 54,8%-ə yüksəldi. Əgər 2013-cü ilin iyun ayının sonunda banklardakı fiziki şəxslərin 5,6 mlrd. manat əmanətinin 1,85 mlrd. manatı qorunmurdusa, 2014-cü ilin eyni tarixində 6,3 mlrd. manat cəmi əmanətin 2,87 mlrd. manatı qorunmayan əmanətlər olmuşdur. Göründüyü kimi, fiziki şəxslərin cəmi əmanətləri 0,6 milyard manat artmışdı, qorunmayan əmanətlər 1,02 milyard manat artmışdır. Son bir ildə qorunan əmanətlərin cəmi əmanətlərdə xüsusi çəkisi 67%-dən 54,8%-ə düşüb. Məbləğ olaraq isə qorunan əmanətlərin həcmi 3,77 mlrd. manatdan 3,47 mlrd.

manata geriləyib.

Azərbaycan Mərkəzi Bankı bəyan edir ki, kreditlərin faiz dərəcələrinin azaldılması məqsətləndirilməsi hər şey Mərkəzi Bankın pul və prudenasiyalı siyasətindən asılı deyil. Ən əsası kreditlər üzrə faiz dərəcələri banklar tərəfindən sərbəst təyin olunur.

Mərkəzi Bank əlində olan alətlərdən istifadə edir. Bank bu il iqtisadiyyatın şaxələnməsinə, real sektora investisiya, o cümlədən kredit faizlərinin daha da yüksəlməsinə və iqtisadi artıma zəruri dəstək vermək məqsədilə son üç ay ərzində uçot dərəcəsini 4,75%-dən 3,5%-ə endirib. Uçot dərəcəsinin aşağı enməsi ilə kreditlərin daha da ucuzlaşacağı proqnozlaşdırılır. İndi bankların şirkətlərə verdiyi kreditlər üzrə faiz dərəcələrində az da olsa, enmə müşahidə olunur. Əgər banklar ötən ilin mayında hüquqi şəxslərə manatla kreditləri orta hesabla 11,65%-ə vermişdilər, bu ilin mayında faizlər 10,71%-ə düşüb. Xarici valyutada verilmiş kreditlərin faiz dərəcəsi isə 11,03%-dən 9,93%-ə düşmüşdür.

Ekspertlər hesab edir ki, uçot dərəcəsi daha çox aşağı salınmalı, kommersiya banklarının mərkəzləşdirilmiş kredit resurslarına çıxış imkanları ge-

nisləndirilməlidir.

Azərbaycan bankları maliyyə resurslarının böyük bir hissəsini xərçədən aldıkları borclar ilə formalaşdırırlar. Yerli bankların beynəlxalq kredit reytingi yüksək olmadığından, onlar kreditləri daha ağır şərtlər ilə (8-11%) cəlb edirlər. Beynəlxalq kredit reytinginin yüksək olmaması bankalara birbaşa kredit resurslarına müraciət etmək şəraitini yaratmışdır. Banklar adətən vasitəçilər tapmaq üçün kredit resursları əldə etməyə çalışırlar. Bu da faizlərin artımına təsir edir. Belə ki, bu zaman cəlb edilən faizlərinin üzərinə əlavə vasitəçi faizi əlavə edilir ki, bu da kredit xərcini artırır.

Azərbaycanda əhaliyə və real sektora əlverişli faizlər ilə kreditin təklif olunması üçün, "ucuz resurslar" tapılmalıdır. Digər bir yol isə bankların xərclərini azaldılması ola bilər. Xərclərin azaldılması yollarından biri kreditlərin qiymətləndirilməsi prosesinin avtomatlaşdırılması ola bilər. Digər bir yol isə qeyri-faiz əməliyyatları üzrə gəlirlərin artırılmasıdır. Belə ki, hazırda Azərbaycanda banklar qeyri-faiz əməliyyatları üzrə zərərli işləyirlər. 2014-cü ilin 6 ayı ərzində banklar tərəfindən 218,68 milyon manat qeyri-faiz gəliri

saat və əmlak" sektoruna, 11,6% və ya 1,93 milyard manatı "Sənaye və istehsal" sektoruna verilib. Sənaye və istehsal sektoruna verilən kreditlərin bir hissəsi Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun ayırdığı vəsaitlər hesabına verilən kreditlərdir.

Hazırda Azərbaycan banklarının real sektora verdiyi kreditlərin sayı baxımından ticarətə verilən kreditlər çoxluq təşkil edir. Biznesin isə daha uzunmüddətli və nisbətən iri məbləğdə, məsələn 1-10 milyon manat civarında kreditlərə ehtiyacı var. Son vaxtlar bankların bu həcmdə verdiyi kreditlər çox azdır. Bu istiqamətdə PAŞA Bank və Azərbaycan Beynəlxalq Bankı daha aktiv çalışırlar. Məsələn, PAŞA Bank Atəna Süd Əmalı zavodunun qurulmasına, Azərbaycan Beynəlxalq Bankı isə Gədəbəy qızıl istehsalçısı "Anglo Asian Mining plc"yə flizin yuvalması zavodunun tikilməsi üçün kredit verib. Qısası, iş adamları yerli banklardan orta ölçülü layihələrin təminatı və ya bir hissəsinin maliyyələşdirilməsi üçün uzunmüddətli vəsait cəlb edə bilməlidirlər. Bu gün yerli banklar belə kreditləri verə bilməyindən Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı bazarı tutur. İndiyə kimi Bank Azərbaycan iqtisadiyyatının müxtəlif sektorlarından 146 layihəyə 2,5 milyard ABŞ dollarından çox kredit ayırmışdır.

Yerli banklar bu gün müəllimlərə, həkimlərə, polislərə və s. peşə sahiblərinə nisbətən fərqli şrtlər ilə kreditlər təklif edirlər. Bu təcrübənin biznes kreditləri üzrə davam etdirilməsi mümkündür. Prioritet sahələrə istiqamətlənmiş kredit məhsulları hazırlanıb təqdim edilə bilər. Məsələn, hazırda Azərbaycanda Bakıda, Sumqayıtda, Gəncədə sənaye parkları qurulur. Yerli banklar həmin sənaye parklarında iş qurmaq istəyən sahibkarlara kreditlər təklif edirlər.

Hazırladı: Seymur YUNUSOV

Avropanın paytaxtında...

Belçikanın paytaxtını çoxları elə Avropanın paytaxtı adlandırır

(əvvəli ötən sayımızda)

Qeyd etdiyim kimi, Belçikada 500 min nəfərdən çox türk qardaşımız yaşayır. Onlar ölkənin ictimai-siyasi həyatında yaxından iştirak edir, müxtəlif sahələrdə çalışır, yüksək vəzifələrdə, hətta parlamentdə təmsil olunurlar. Brüsseldə türk dilində qəzetlər də nəşr olunur.

Hətta paytaxt Belçikada sənə elə gəlir ki, Türkiyənin hansısa şəhərlərindən birindənə. Küçələrdə türk dilində danışanlara, daha doğrusu, türklərə tez-tez rast gəlinir. Onlar da doğma adamlar, bizi çoxdan tanıyırmış kimi yaxınlaşır Azərbaycan gəldiyimizi soruşurlar. Biz də «bəli» cavabını verincə üzleri güldür. Müxtəlif suallar ünvanlayırlar, hamısının da əsasında Qa-

sənə hər an özünə çəkir. Çalışır ki, ildə heç olmasa iki dəfə – yayda və qışda Türkiyəyə gedək. İmkan olmayanda təkcə yayda gedirik. Məzuniyyətimizi vətəndə, doğmalarımızın yanında keçiririk». Elif xanım onu da bildirdi ki, Azərbaycan gəlmək, Bakını görmək həm özünün, həm həyat yoldaşı – ixtisasca mühəndis olan Burhan bəyin və ali məktəbdə təhsil alan övladlarının arzusudur. Bizi evinə qonaq dəvət etsə də, vaxt məhdudluğu olduğundan üzr istəyirik. Ünvanını, əlaqə telefonlarını verir. Biz də ona öz ünvanımızı veririk. Deyir ki, mütləq Bakıya gələndə bizi axtarıb tapacaq.

Axşam görüşlərimiz bitdikdən sonra qrupumuza daxil olan bir neçə nəfər jurnalist, ziyalılarla birlikdə Brüssellə bir qədər də

dəliyi ilə diqqətimi cəlb edir. Ümumiyyətlə, yadımda Belçika, xüsusilə də paytaxt Brüssel iki cəhətinə görə daha çox qaldı. Birincisi, NATO-nun qarərgahında, Avropa İttifaqının binasında, ümumiyyətlə, beynəlxalq təşkilatların yerləşdiyi ünvanlarda olarkən sənə elə gəlir ki, Brüssel bir məmur şəhəridir. Burada hamı rəsmi qaydalar çərçivəsində hərəkət edir. Hamı da rəsmi geyimdə iş başındadır. Düzdür, NATO qarərgahında nahar edərkən, alyansın rəsmisi bizə deyir ki, artıq iş başında deyilik. Sərbəst, istədiyimiz kimi nahar edə, bir-birimizlə yemək stolu arasında daha yaxından tanış ola bilərik.

İkinci cəhət isə, görürəm ki, brüssellilər də adi, sadə bir həyat yaşayırlar. Bu da şəhərin görünən, ikinci tərəfidir. Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, burada axşam saatlarında – hava qaralanda da mağazalar açıq olur. Diqqətimi o da cəlb edir ki, yerli əhali də daha çox axşamlar mağazalara getməyə üstünlük verir. Ketrin adlı iyirmi dörd yaşlı ixtisasca mühəndis olan qız deyir ki, Brüsseldə, demək olar ki, əhalinin əksəriyyəti, qadınlar da daxil olmaqla hamı işləyir: «Ona görə də işdən sonra istər mağazalara getmək, istərsə də sənə üçün vacib olan yerlərə baş çəkmək daha rahat olur. Düzdür biz hər gün mağazalara getmirik. Şəxsnən mən bu işə ayda iki dəfə vaxt ayırıram. Elə zəruri şeylər var ki, onu yalnız özüm baxıb seçməliyəm. Qaldı ki, gündəlik şeylərə, məsələn, ərzaq məhsulları və s. almağa onlarla həyat yoldaşım məşğul olur. Bu gün isə mağazadan çıxandan sonra həyat yoldaşımla günortadan qərara almışıq ki, axşam yeməyini restoranda yeyək».

Ketrin onu da bildirdi ki, daha çox türk restoranlarında, kafelərində nahar etməyi sevir. Ona görə ki, türklərin mətbəxinə çox sevir. Hətta artıq onların bir neçə yeməyini hazırlamağı da bacır.

Belçikalıların daha çox kitab mağazalarına üstünlük verməsi də diqqətimi çəkir. Avropanın paytaxtında insanların kitabla belə qiymət verməsi təqdirəlayiqdir. Bu kitab mağazalarında istənilən mövzuda və sahələrdə, müxtəlif dillərdə istənilən kitabı tapmaq mümkündür.

(Davamı gələn sayımızda)

Ağanisə Əliqarayı
Bakı - İstanbul - Brüssel

kredit əldə edə bilər. Üstünlük faizsiz.

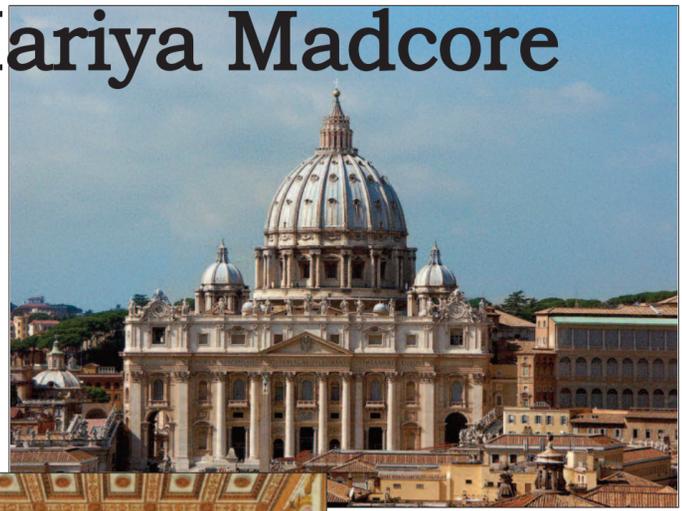
Qeyd edək ki, 1993-cü ildən fəaliyyət göstərən "AtaBank" ASC Azərbaycanın ən böyük kommersiya strukturlarından biridir. Bu gün "AtaBank" ASC yüksək texnologiyalı universal bank olmaqdadır. Bank korporativ və fərdi müştərilərə tam xidmətlər spektrini təqdim edir.

Dünya inciləri

Santa Mariya Madcore

Santa Mariya Madcore bazilikası Roma Papasına tabe olan 12 bazilikadan biridir. Romanın dörd əsas bazilikasından biri olan kilsə adından göründüyü kimi, Romanın Vatikandan sonra "major", yəni ən böyük, geniş bazilikasıdır. Kilsənin yaranması ilə bağlı maraqlı əfsanə də mövcuddur. 352-ci ilin yay günlərinin birində Papa Liberio və varlı romalı Covanni Patrisio yuxusunda Müqəddəs Məryəmi gördülər. Madonna yuxularında onlara sabahki gün qar yağacaq yerdə kilsə tikdirməyi əmr edir. Günün sabahı, 5 avqust 352-ci ildə Eskvilin regionunda kilsənin hazırkı yeri qar yorğanı ilə örtülmüşdü. Kilsə kimi inşa edilən tikili 440-cı illərdə Papa III Sikstinin əmri ilə bazilika ilə əvəz olundu. Bir çox papalar kilsənin gözəlliyinə gözəllik qatmağı sanki özlərinə borc hesab edirdi. Bəlkə də məhz buna görə 1377-ci ilə aid Romanın 75 metrlik ən hündür zınqırov qülləsi də buradadır. Kilsənin günümüzdəki lodcalı fasadı Ferdinando Fuqa tərəfindən 1740-cı illərdə tikilmişdir. Divardakı lodcanın üzərində kilsənin keçmiş fasadı və XIV əsrdən qalmış mozaik dekor təsvir olunmuşdur.

Kilsənin üç kapellası böyük maraqlı doğurur. Sağ tərəfdə Papa Sikst V Domeniko Fontananın əmri ilə tikilmiş Sikstin kapellası yerləşir. Kapella dekorun zənginliyi ilə seçilir. Sikstin kapellasında

Sikst V və Piy V dəfn edilmişdir. Qəbirlərin yuxarısı bərelyeflərlə, ətrafı isə Covanni Parakkının yaratdığı heykəllə bəzədilmişdir. Paolin kapellası Borgeze ailəsindən olan Pavl V tərəfindən tikilən üçün Borgeze kapellası da adlanır. Sikstin kapellası ilə oxşarlığına baxmayaraq, bu kapella daha təmtəraqlı və zəngindir. Papa

Kliment VIII və Papa Pavel V burada dəfn olunmuşlar. Borgeze kapellasında fransız imperatoru I Napoleonun ən sevimli bacısı Polina Bonapart da dəfn edilmişdir. Sayca üçüncü kapella Cakamo della Porta tərəfindən tikilmişdir. Gümən edilən ki, kapella Sfortsa Mikelancelonun layihəsi əsasında tikilmişdir.

Bazilikanın 1716-cı ildə Çezare Katarinotsi tərəfindən hazırlanmış orqanı 1955-ci ildə Papa XII Piyin əmri ilə Maşoni ailəsinin əli işi olan orqanla əvəz olunmuşdur. XIX əsrdə bərpə olunmuş köhnə orqan istifadəsiz qalmamış və Aliforni kilsəsinə köçürülmüşdür.

Əsrlərin ötməsinə baxmayaraq, Allaha, Roma papasına, katolik kilsəsinə və ən əsası incəsənətə vurğun olan hər bir gözəllik aşığı üçün bu kilsənin möhtəşəm qapıları daim açıqdır.

Gülər ƏZİZOVA

Bakıda daha bir iri otel istifadəyə veriləcək

"Bakı Ağ Şəhər" layihəsinə daxil olan Bakı Ağ Şəhər otelinin tikintisi yekunlaşmaq üzvədir.

Hazırda Bakı Ağ Şəhərin Sahilyanı rayonunda yerləşən altı mərtəbəli binada tamamlama və üzləmə işləri aparılır. Otel 181 otaqdan ibarət olmaqla, 90 min kvadratmetr sahəyə malikdir.

Layihə "Paşa Construction" şirkəti tərəfindən icra edilir.

Tikinti işlərinin 2015-ci ilin birinci rübündə, Bakıda keçiriləcək ilk Avropa Oyunları ərəfsində başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

Orta aylıq əmək haqqı 440 manata yaxınlaşıb

2014-cü il iyulun 1-i vəziyyətinə ölkə iqtisadiyyatında muddla çalışan işçilərin sayı 1510,9 min nəfər olmuşdur.

Dövlət Statistika Komitəsinin yaydığı məlumata görə, onlardan 891,6 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət bölməsində, 619,3 min nəfəri isə qeyri-dövlət bölməsində fəaliyyət göstərmişdir.

Muddla işləyənlərin 22,3 faizi təhsildə, 18,7 faizi ticarət, nəqliyyat vasitələrinin təmiri sahəsində, 12,7 faizi sənayedə, 8,7 faizi əhaliyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsində, 7,0 faizi tikintidə, 5,1 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatında, 3,6 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət sahəsində, 2,9 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və baliqçılıq sahəsində, 1,7 faizi informasiya və rabitə sahəsində və 17,3 faizi iqtisadiyyatın digər sahələrində məşğul olmuşlar.

2014-cü ilin yanvar-iyun aylarında ölkə iqtisadiyyatında muddla çalışan işçilərin orta aylıq nominal əmək haqqı 439,8 manat təşkil etmişdir. İqtisadiyyatın mədəncixarma sənayesində, maliyyə və sığorta fəaliyyətində, informasiya və rabitədə, peşə, elmi və texniki fəaliyyət sahəsində, tikintidə orta aylıq nominal əmək haqqı daha yüksək olmuşdur.

rabağ münafiqəsi, torpaqlarımızı ermənilərdən geri alacağımız günlə bağlı suallar durur. Hər biri də deyir ki, fərqi yoxdur ki, onlar Belçikada yaşayırlar. Bir türk olaraq əgər torpaqlarımızı uğrunda döyüş yolunu seçmişsə, onlar bu mübarizədə hər an bizimlə olacaqlar. Və əllərinə silah götürüb torpaqlarımızı azad etməyə hazırdılar. Lakin bu ölkədə yaşayan, işləyən türk qardaşlarımız da inanırlar ki, inşallah yaxın zamanlarda biz sülh yolu ilə torpaqlarımızı düşməndən geri alacağıq.

Elif adlı türk xanımı düz iyirmi beş ildir ki, Brüsseldə yaşayır. Həyat yoldaşı ilə birlikdə universiteti bitirdikdən sonra Belçikanın paytaxtına isləməyə gəlmişlər. Üç övlad anası olan Elif xanım həkimdir. Deyir ki, buradakı yaşayışımızdan, həyatımızdan çox razıyam: «Brüsseldə türklərin sayı o qədərdir ki, bəzən, doğrudan da, mənə də elə gəlir ki, Türkiyənin hansısa bir şəhərinə deyəm. Ancaq vətən vətəndir. O,

yaxından tanış olmaq fürsətini əldən verməmək üçün qərara gəlirik ki, qaldığımız hoteldən kənardə şam edək.

Deyim ki, Brüsselin axşamları da çox gözəldir. Bəzi Avropa ölkələrindən fərqli olaraq, burada mağazalar da axşama qədər işləyir. Mağazalarda işləyənlər arasında türklər, ərəb ölkələrindən gələnlər üstünlük təşkil edirlər. Çox maraqlı arxitekturası olan bu paytaxtın çox da enli olmayan küçələri ilə yavaş-yavaş irəliləyirik. Başqalarını deyər bilmərəm, mən hər zaman çalışıram ki, olduğum ölkələri, şəhərləri ən kiçik nüanslarına qədər yadımda saxlayım. Bir də vaxtilə, elə lap uşaqlıq illərimdə televizordan gördüyüm, kitablardan oxuduğum xarici ölkələrə gedəndə, onların ictimai-siyasi həyatı, adət-ənənələri, insanları ilə yaxından tanış olduqda artıq həmin ölkə, onun adamları, belə demək mümkünsə, mənim üçün doğmalaşır.

Brüsselin yerli əhalisi də sa-

"AtaBank" ASC-dən xoş sürprizlər və fürsətlər

"AtaBank" ASC və "VMF" mağazalar şəbəkəsi birgə "Hər anı dəyərlədirin" layihəsinə start verdi. İndi könül rahatlığı ilə istədiyini saati alın, pulunu ödəmək üçün isə qəti tələsməyin! Çünki AtaBank-ın yeni istehlak krediti ilə "VMF" mağazalar şəbəkəsindən həm arzuladığınız saati əldə

edəcək, həm də pulunu FAİZSİZ şərtlərlə uzun müddət ərzində ödəyə biləcəksiniz! Bu fürsətdən 20 yaşdan 63 yaşa kimi hər bir şəxs faydalana bilər, üstünlük ilkin ödəniş cəmi 20%. Kreditin müddəti 12 ayadəkdir və borcalan aylıq gəlirinin 6 mislinə qədər 5000 manatadək məbləğdə

Ofis mebeli və layihələr

- Metal dolablar
- Metal stellaj sistemi
- Metal tumbalar
- Metal seyflər
- Metal masalar

Tel.: 012 480 37 55
E-mail: office@idealdizayn.az
www.idealdizayn.az

Təsisçi:

akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ

Baş redaktor: Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:

Akif Musayev, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacızadə, Elşad Səmədzadə, Müşfiq Atakişiyev, Mirdamət Sadıqov, Mehriban Alışanova, Xan Hüseyin Kazımlı, Məhiş Əhmədov, Şahzadə Əliyev, Amil Məhərrəmov, Rüşfət Quliyev, Mirqasım Vahabov, Rauf Əliyev, Süleyman Qasımov, Cahangir Qocayev.

Kompyuter

mərkəzinin direktoru:

Oqtay ORUCLU

oktay_oruc@mail.ru

Redaksiyanın ünvanı:

Əliyev Əliyev küçəsi, 3

Redaksiya: 566-09-60

Ünvanı şöbə: 514-14-27 (fax)

Mühasibatlıq: 566-63-08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir.

"İQTİSADİYYAT" qəzetinin kompyuter mərkəzində yığılmış və sahiflənmiş, "Zaman-Azər" MMC firmasının mətbəxində çap edilmişdir.

Lisensiyası: 022201

İndeks: 0355 Tiraj: 3300